

Olga Schabowicz
Biblioteka Główna
Politechniki Wrocławskiej

2500 km od domu — sprawozdanie z miesięcznej praktyki w Stavropolu

Streszczenie: *W sprawozdaniu rzedstawiono krótką relację z miesięcznej praktyki zawodowej w Bibliotece Główniej jednej z największych uczelni wyższych Kaukazu — Północno-Kaukaskiego Państwowego Uniwersytetu Technicznego w Stavropolu. Wyjazd odbył się w ramach wymiany studentów i pracowników Erasmus Mundus MULTIC. Pokróctce omówiono prace poszczególnych oddziałów Biblioteki oraz dwie, najczęściej wykorzystywane przez biblioteki rosyjskie centralne, bazy bibliograficzne — Libnet i MARS (baza artykułów z czasopism rosyjskich).*

Słowa kluczowe: *praktyki zawodowe, program Erasmus, Północno-Kaukaski Państwowy Uniwersytet Techniczny w Stavropolu, wymiana międzynarodowa bibliotek*

W ramach europejskiego programu wymiany studentów i pracowników *Erasmus Mundus MULTIC Russia 2* miałam przyjemność odbyć miesięczną praktykę w Bibliotece Główniej Północno-Kaukaskiego Państwowego Uniwersytetu Technicznego w Stavropolu (Северо-Кавказский Государственный Технический Университет), po rosyjskiej stronie Kaukazu. Mój pobyt rozpoczął się 1 czerwca i zakończył ostatniego dnia tegoż miesiąca. Ze względu na długość pobytu instytucja przyjmująca nie była jedyną, której specyfikę pracy poznałam. Mam jednak nadzieję, że tymi informacjami będę mogła podzielić się w kolejnym — obszerniejszym materiale.

Stavropol w kilku słowach

Stavropol to główne miasto administracyjne Kraju Stavropolskiego i jednocześnie jeden z najważniejszych ośrodków kulturalnych i naukowych Północnego Kaukazu. Zamieszkuje go ok. 400 tys. ludzi. Miasto położone jest w połowie drogi między Morzem Czarnym a Morzem Kaspijskim, ok. 400 km na północ od Soczi.

Il. 1. Pomnik i fontanna Aniola Stróża miasta Stavropol. Fot. Olga Schabowicz.

Na ulicach miasta, wśród mieszkańców, od razu widoczna jest jego wielokulturowość, a architektura odzwierciedla wszystkie style, jakie zagościły do Stavropola od 1777 r., kiedy oficjalnie zaczął istnieć na mapie Rosji. Miejscowość zamieszkiwana jest przez liczne ludy Kaukazu — piękne czarnowłose kobiety i niskich, śniadych mężczyzn oraz Rosjan, którzy na tle górskich osadników wydają się wyjątkowo bladzi.

Biblioteka Główna Północno-Kaukaskiego Państwowego Uniwersytetu Technicznego

Dziś uczelnia o nazwie Północno-Kaukaski Państwowy Uniwersytet Techniczny już nie istnieje. Od września tego roku, w wyniku połączenia trzech największych uczelni Kaukazu — Północno-Kaukaskiego Państwowego Uniwersytetu Technicznego, Stavropolskiego Uniwersytetu Państwowego i Piatigorskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistyczno-Technologiczny powstał Północno-Kaukaski Federalny Uniwersytet w Stavropolu. Moja praktyka zawodowa odbyła się w czerwcu, dlatego poznałam pracę i strukturę tylko pierwszej z wymienionych uczelni.

Biblioteka Główna obsługująca wówczas ok. 3 tys. studentów składała się z:

- Oddziału Gromadzenia i Opracowania — prace ogólnie przyjęte dla tych oddziałów (obejmujące zarówno wydawnictwa zwarte, jak i ciągłe) i dodatkowo związane z ewidencją zbiorów, czyli zagubienia, kasacje, dokumenty odkupione przez wypożyczających itp.;
- Oddziału Bibliograficzno-Informacyjnego — prace, które na ogół w polskich bibliotekach wykonują oddziały informacji naukowej, a także związane z dokumentacją do robku naukowego pracowników uczelni i przyszłych doktorów;
- Oddziału Udostępniania Zbiorów — odpowiednik czytelnicy, wypożyczalni i magazynów;
- Oddziału Automatyzacji — informatycy; w tej bibliotece oddział ten „tworzył” zaledwie jeden pracownik, który był odpowiedzialny za sprawne działanie elektronicznego systemu bibliotecznego.

Do sieci bibliotecznej należały również cztery niewielkie czytelnice, znajdujące się w budynkach kampusu, gromadzące specjalistyczną literaturę z wąskiej dziedziny.

Specyfiką rosyjskich bibliotek jest brak ogólnego elektronicznego systemu bibliotecznego. Niemal każda księżnica posiada własny program napisany i dopasowany do profilu zbiorów. Biblioteka Północno-Kaukaskiego Państwowego Uniwersytetu Technicznego korzysta z programu o nazwie Фолиант (Foliant). Dużą, o ile nie największą uwagę, poświęcono w nim, jak i we wszystkich pracach biblioteki, skanowaniu i udostępnianiu bezpośrednio z katalogu spisów treści wszystkich dokumentów, których opisy bibliograficzne znalazły się w OPAC-u. Z kolei dokumenty autorstwa pracowników i studentów uczelni oraz te, do których nabyto prawa autorskie lub wymagane zezwolenia, udostępnia się w pełnym tekście po wcześniejszym ich zeskanowaniu. Warto wspomnieć, że digitalizacją materiałów zajmowali się pracownicy Oddziału Udostępniania Zbiorów na pięciu niewielkich skanerach, ustawionych w czytelnicy głównej.

*Il. 2. Czytelnia główna Biblioteki Północno-Kaukaskiego Państwowego Uniwersytetu Technicznego.
Fot. Olga Schabowicz.*

Sporządzając opisy bibliograficzne katalogujący tylko częściowo korzystali z ogólnodostępnych baz bibliograficznych. Ze strony petersburskiej Biblioteki Narodowej można przenieść się na stronę ogólnorosyjskiej bazy współkatalogowania Libnet. Głównym koordynatorem przedsięwzięcia jest Państwowa Biblioteka Rosji w Moskwie, natomiast uprawnienia do tworzenia opisów do tej bazy można mieć tylko po przejściu specjalnego szkolenia w Petersburgu i uzyskaniu certyfikatu. Instytucje, które tylko pobierają opisy są zobowiązane do zapłaty za nie w wysokości 7 rubli za każdy opis.

W bibliotece, która przez miesiąc była moim miejscem pracy (zresztą nie tylko tu), wciąż przywiązuje się duże znaczenie do klasyfikowania dokumentów według UKD lub tzw. BBK (Библиотечно-Библиографическая Классификация). BBK to klasyfikacja specjalnie opracowana dla danego regionu (kraju) Rosji, odzwierciedlająca specyfikę administracyjną, kulturalną i historyczną danego obszaru. Zgodnie z nią klasyfikuje się dokumenty dotyczące polityki, administracji, geografii, prawa, historii, kultury, języka itp. UKD używane jest praktycznie tylko w przypadku nauk ścisłych, których zasady są niezmiennie bez względu na to, w której części Rosji są stosowane. Tak duże przywiązanie do klasyfikacji może mieć uzasadnienie w tym, iż większość bibliotek właśnie według nich ustawia swoje zbiory w magazynach.

MARS (Межрегиональная аналитическая роспись статей)

Jednym z zadań Oddziału Bibliograficzno-Informacyjnego Biblioteki Północno-Kaukaskiego Państwowego Uniwersytetu Technicznego jest uczestnictwo w programie MARS, który w dosłownym tłumaczeniu można przełożyć jako „międzyregionalny analityczny zapis artykułów z czasopism”. W projekcie tym, realizowanym od 2002 r., uczestniczy 215 bibliotek rosyjskich różnych typów, które analizują ok. 1900 tytułów czasopism. Wśród opisów dokumentów znajdujących się w bazie można znaleźć tytuły zarówno naukowe, jak i popularno-naukowe czy pisma w stylu polskiej „Pani Domu”. Każda z bibliotek uczestniczących rozpisuje średnio pięć tytułów, które sama wybiera, nie mogą się one jednak dublować z tytułami „zarezerwowanymi” już przez inne ksiąźnice. Liczba analizowanych wydawnictw ciągłych uzależniona jest od liczby pracowników biblioteki — im więcej bibliotekarzy, tym większa liczba czasopism. Biblioteka goszcząca mnie ma 40

pracowników, więc zobowiązana jest do robienia wykazów artykułów z pięciu czasopism, które tematycznie odpowiadają kierunkom wykładanym na uczelni. Od 2004 r., kiedy to biblioteka dołączyła do programu, do bazy MARS dodaje ok. 1200 opisów artykułów rocznie. Biblioteki uczestniczące w programie mogą korzystać z zasobów bazy bezpłatnie, pozostałe — po uiszczeniu opłaty. Dostęp do bazy testowej oraz wszelkie informacje na temat programu MARS dostępne są na stronie <http://arbicon.ru/1>.

Bibliografia:

1. Северо-Кавказский федеральный университет [on-line]. [Dostęp 10.12.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ncstu.ru/>.
2. Национальный информационно-библиотечный центр ЛИБНЕТ [on-line]. [Dostęp 10.12.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.nilc.ru/>.
3. Ассоциация региональных библиотечных консорциумов [on-line]. [Dostęp 10.12.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://arbicon.ru/>.

Schabowicz, O. 2500 km od domu — sprawozdanie z miesięcznej praktyki w Stavropolu. W: *Biuletyn EBIB* [online] 2012, nr 9 (136), *Małe biblioteki w globalnej wiosce* [Dostęp: 20.12.2012] Dostępny w World Wide Web: http://www.nowyebib.info/images/stories/numery/136/136_schabowicz.pdf. ISSN 1507-7187.

---

¹ Wszystkie odesłania do stron WWW odnoszą się do 15 grudnia 2012 roku.